

GENÇ BİR ARAŞTIRMACININ YAYIN İHTİRASI YA DA İNTİHALLE İMTİHANI

*Mehmet ATALAY**

Tîz-refîâr olanın pâyine dâmen dolaşır

Öz

Tarafımdan yıllar önce hazırlanan ders notlarında geçen pasajların aynen alınıp bir tezde kullanılmış, kaynak olarak da ilgisiz başka bir atıf yapılmıştır. Bu durum benim ve ders notlarımı bilen diğer öğrenciler ve akademisyenler için gayet açık olmakla birlikte, bilmeyenler için şaibeli görünmektedir. Bu nedenle olayın aslını delilleriyle bu yazı vasıtasıyla gösteriyorum.

Ayrıca bu konuyla ilgilenirken tez yazarının başka yayın etiği ihlalleri olduğunu da fark ettim. O yazıları da bu makalede değerlendirdim. Bu araştırmacının meslek etiğine uygun olmayan ihlalleri yayın tekrarı, yanlış referans gibi daha hafif durumlardan, kaynak gizleme, intihal gibi ağır ihlallere kadar uzanmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Yayın etiği, intihal, telif hakkı, araştırma, Fars dili ve edebiyatı*

A YOUNG SCHOLAR'S AMBITION TO PUBLICATION OR CHALLENGE TO PLAGIARISM

Abstract

The passages in the lecture notes prepared by me years ago were taken exactly and used in a thesis, and another irrelevant reference was given as a source. While this is obvious to me and other students and academics who know my lecture notes, it seems dubious to those who don't. For this reason, I wanted to show the truth of the event with its proofs through this article.

I also saw that there were ethics violations made by the thesis author while working on this. I have also shown them in this article. This issues that do not comply with the researcher's professional ethics range from milder cases such as repetition of publication, false references, to serious violations such as concealment of source and plagiarism.

Keywords: *Publication ethics, plagiarism, copyright, research, Persian language and literature*

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, emekli öğretim üyesi, matalay0706@gmail.com, Orcid: 0000-0002-6241-8950.

Üniversitelerimizin ve akademisyenlerimizin sayısı arttıkça ilmi çalışmaların da artması memnuniyet vericidir. Ancak bu artış aynı şekilde nitelik yönünden de olmadığı takdirde kötü sonuçlara da yol açmaktadır.

Bu yazıda şahsen karşılaştığım ve mağduru olduğum bir örnekten bahsedeceğim.

I. *Cüneyd-i Şîrâzî Divanı (Metin-İnceleme)*

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde verdiğim Fars edebiyatı tarihi dersleri için hazırladığım ders notları Üniversitemin yayımları arasında 2000 yılında yayınlanmıştı. Derslerimde bu notları takip ediyordum. 2005 yılından sonra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde bu dersleri vermeye başlayınca aynı notları kullandım.

İstanbul Üniversitesi'nde öğrencim olan bir tez yazarı, ders notu formatındaki ilk yayımdan aynen aldığı bazı kısımları tırnak içinde vermeden ve benim yayıma atıf yapmadan kendi tezine koymuştur. Aslında ben bu tezin savunma jürisinde bulunmuştum. Başka nedenlerle tezi yetersiz bulmuş, red oyu vermiştim. Tez oy çokluğu ile başarılı sayılmıştı. Söz konusu ders notlarındaki bazı pasajların bahsi geçen tezde kaynak göstermeksizin aynıyla kullanıldığı gözümde kaçmış. Bu durumdan daha sonraları haberdar oldum. Bu ders notlarındaki bazı pasajların bir tez çalışmasında aynen yer almasının, benim yayım etiği ihlali yaptığım izlenimi vermesi ihtimaline binaen bu satırları yazma gereği duydum. Zira tez yazarı ders notlarımdan aynen aldığı bu pasajların sonunda bu bilgilerle ve ifadelerle alakası olmayan başka bir Farsça kaynağın künyesini ve sayfasını vermektedir. Bu durum, gerçeğin aksine, ders notlarımda bu kaynağı benim vermediğim, ama yazarın benden almayıp, benim vermeyi ihmal ettiğim asıl kaynaktan aldığı intibamı vermekteydi. Oysa burada ne benim ihmalim ne de başka bir kaynak söz konusu değildir. Bu durumun açıklığa kavuşması gerektiğini düşünmekteyim.

Aşağıda 2000 tarihli ders notlarım ile tez yazarının 2012 tarihli yüksek lisans tezindeki aynı pasajları içeren sayfalar birlikte verilmiştir.

2000 tarihli ders notu ¹	2012 tarihli tez ²
-------------------------------------	-------------------------------

¹ Mehmet Atalay, *Selçuklular Devri İran Edebiyatı Tarihi* (Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2000), 83.

² Çetin Kaska, "Cüneyd-i Şîrâzî Divanı (Metin-İnceleme)" (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012), 12.

e) Bu devrede Türk-Moğol etkisi de az değildir. Türkçe ve Moğolca kelimeler Fars diline girmiştir.

Hicri sekizinci yüzyıldan Safevi devletinin kuruluşuna kadar İran şiirinin özellikleri

a) Şiir, saraylardan tekkelere, ulema mahfillerine ve riyaset mevkiini işgal eden hanedanlara yönelmiştir. Edebî adetler birdenbire yok olmamış, fakat zayıflayarak zamanla değerini kaybetmiştir.

b) Medhiye ve kaside birinci plandaki yerini kaybetmiş, gazel ön plana çıkmıştır. Şiir, zevki ve irfanî bir bünyeye bürünmüştür.

c) Aşıkane ve arifane gazeller öne çıkmıştır. 'Attâr (öl. 627/1229), 'Irâkî (öl. 680/1281), Sa'dî (öl. 691-4/1291-4), Mevlânâ (604-670/1207-1271), Hâfız (öl. 792/1389) ve Muhammed-i Fergânî'nin gazelleri gibi.

d) Tarihi, bazan da dinî kahramanlıklara yer verilmiş; *İskendernâme*, *Şâhînsâhnâme*, *Selçuknâme* gibi eserler meydana getirilmiştir.

e) Mesneviler tasavvufî hüviyet kazanmış ve çoğalmıştır.

f) Terbiye ve ahlaka dair şiirler terennüm edilmeye başlanmıştır.

g) Tenkidî şiirler yazılmıştır.

h) Sâkinâmeler, dinî şiirler, sanatlı manzumeler bolca görülmeye başlanmıştır.

i) Tarihe ve tarihi eserlere önem verilmiş; bedbinlik, gelecekte ümitsizlik, korku ve şikâyet, dünyayı terketmek ve ona kıymet vermemek gibi düşünceler bu devir şiirine hakim olmuştur.

3- Sebki Hindî (Hind üslûbu)

Safevîler devrinde İran ve Hindistan'da şiir söyleyen şairlerin takibi ettiği üslûba Hind üslûbu denir.

Hicri dokuzuncu yüzyılda, yani Moğolların son devirlerinde başlayan Hind üslûbu, Safevîler devri boyunca devam etmiş ve kemal devresine bu sülâle zamanında ulaşmıştır. Safevîlerin son zamanlarında zayıflamaya yüz tut-

1. Hicri Sekizinci Yüzyıl Fars Şiiri Özellikleri

a) Şiir, saraylardan tekkelere, ulema mahfillerine ve riyaset mevkiini işgal eden hanedanlara yönelmiştir. Edebî adetler birden bire yok olmamış, fakat zayıflayarak zamanla değerini kaybetmiştir.

b) Medhiye ve kaside birinci plandaki yerini kaybetmiş, gazel ön plana çıkmıştır. Şiir, zevk ve irfanî bir bünyeye bürünmüştür.

⁴⁵ Nihat Değirmenci, "Abdulmecid Tebrizî Divanı" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, İstanbul, 2011, s. 5

⁴⁶ Değirmenci, a.g.e, s. 4

⁴⁷ Hasan Çiftçi, "Siraci-yi Sigzi ve Divanı" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, 1992, s. 4

c) Aşıkane ve arifane gazeller öne çıkmıştır. Hafız-ı Şîrâzî (öl. 792/1389), Feridüddin-i Attâr (öl. 627/1229), İrakî (öl. 680/ 1281), Sa'dî-yi Şîrâzî (öl. 691/1291), Muhammed-i Fergânî'nin gazelleri gibi.

d) Tarihi, bazen de dinî kahramanlıklara yer verilmiştir: İskendernâme, Şâhînsâhnâme, Selçuknâme gibi eserler meydana getirilmiştir.

e) Mesneviler tasavvufî hüviyet kazanmış ve artmıştır.

f) Terbiye ve ahlaka dair şiirler terennüm edilmeye başlanmıştır.

g) Tenkidli şiirler yazılmıştır.

h) Sakinâmeler, dinî şiirler, sanatlı manzumeler bolca görülmeye başlanmıştır.

i) Tarihe ve tarihi eserlere önem verilmiş; bedbinlik, gelecekte ümitsizlik, korku ve şikâyet, dünyayı terk etmek ve ona kıymet vermemek gibi düşünceler bu devir şiirine hakim olmuştur.⁴⁸

2. Hicri Sekizinci Yüzyılda Farsça Nesir

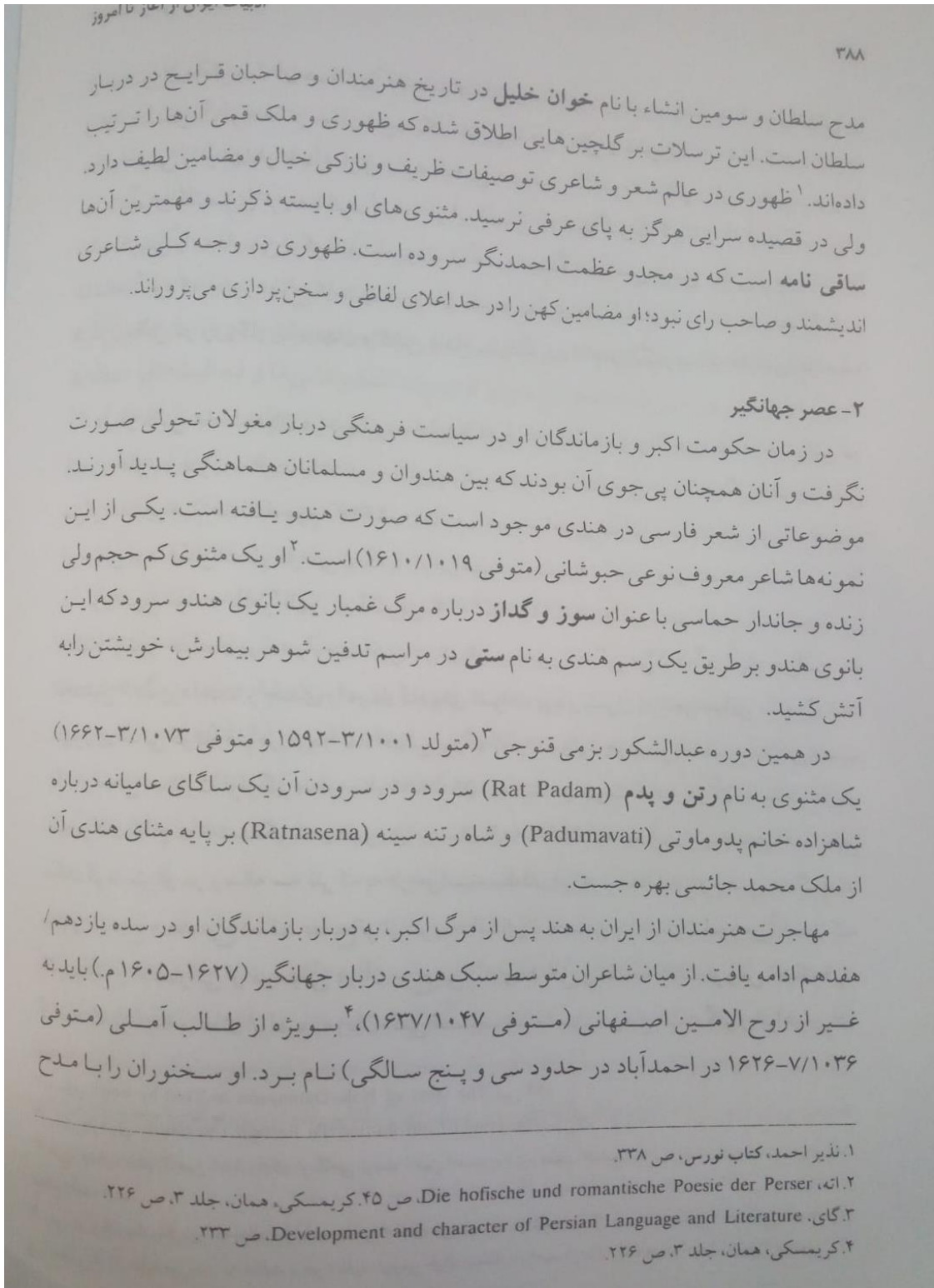
Bu yüzyılda nesir alanındaki çalışmalar az olduğundan bu alanda yapılan çalışmalar çok önem arz etmektedir. Çünkü İran ilim ve kültür merkezi olma unvanını kaybetmiştir. Din âlimleri azalmış ve Bağdat'ın yıkılmasıyla birlikte Fars dili ve kültürü hüsrana uğramıştır.⁴⁹ İlhanlılar dönemindeyse İran, hükümet merkezi halini aldı ve idari işlerde İranlı olanlar başa geçti. Bu vesileyle yazışmaların çoğu

⁴⁸ Corc Morison, Culyan Baldık, Muhammed Rıza Şefi-yi Kedkeni, Yeri Çibek, Yan Marek, Filikes Taver (Yaz), *Edebiyat-ı İran Ez Agaz ta İmrüz*, Tercüme, Yakup Ajend, Tahran, Entesarat-ı Gosterde, 1380, s. 388

⁴⁹ Safâ, *İran Edebiyatı Tarihi*, s. 199

Görüldüğü gibi paragraflara verilen madde numaraları/harfleri ve noktalamalar dâhil olmak üzere, ders notlarından aynen alınan bu bölüm, yazarın kendi kaleminden çıkmış gibi gösterilmiştir. Ne tırnak içinde ne de içerlek olarak verilmeyen bu paragraflarda atıf yapılmamış, kaynakçada da verilmemiştir. Tez yazarının atıf yaptığı, künyesini de fahiş okuma ve yazım hatalarıyla verdiği Farsça eserde ise ne böyle bir pasaj, ne de bilgi yer almaktadır. Söz konusu eserin referans verilen sayfasında, öncesinde ve sonrasında bu bilgileri bırakın konuyla ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bu eserin referans verilen sayfasının resmi aşağıda görülmektedir.

Yazarın hayali referans verdiği eserin ilgili (388.) sayfası³

³ George Morrison vd., *Târîh-i Edebiyât-i Îrân: Ez Âğâz tâ Îmrûz*, çev. Ya'kûb Âjend (Tahran: İntişârât-i Gustere, 1380), 388.

Burada hem açık intihal yapılmış, hem de uydurma kaynak verilmiştir. Ders notlarının künyesi tezin kaynakçasında da bulunmadığına göre, yazar açıkça intihal yaptığı kaynağı gizlemiştir.

Yukarıda açıkça görülen intihalden haberdar olduğumda bunu üniversitenin iç işleyişi içerisinde ilgili mercilere iletme mümkündür. Ancak çalıştığım anabilim dalında daha sonraları araştırma görevlisi olan yazarın görev uzatma dönemlerinde anabilim dalı kurulu görüşüne ve benim imzama başvurulmadı. Aynı anabilim dalında çalışan diğer araştırma görevlisi ve yardımcı doçentlerin görev uzatmalarında anabilim dalı kurulu ile birlikte benim de görüşüm ve imzam talep edildiği halde, bahsi geçen kişi için bu prosedürün neden uygulanmadığını bilmiyorum. Görüşüme başvurulmuş olsaydı bu bilgileri bu yolla bildirebilirdim. Emekli bir öğretim üyesi olarak bu hak ve etik ihlalini bu şekilde duyurma gereği duydum. Zira incelemem sonunda yazarın tek yayın etiği ihlalinin bu olmadığını fark ettim. Bana ait iki başka makalenin hemen hemen tamamını alıp bazı kısaltmalarla kitabına koymuş olduğunu tespit ettim. Aşağıda ayrıntıları açıkça görüldüğü üzere yazarın bu kitabının hemen tamamı bu şekilde oluşturulmuştur.

II. *İran Şairleri Sözlüğü*

Yazar, tarafımdan yazılan iki ansiklopedi maddesindeki (*DİA*, Unsurî⁴ ve Zahîr-i Faryâbî⁵ maddeleri) bilgi ve ifadeleri, kaynak göstermeden kitabına almıştır.⁶ Aslında yazar, *İran Şairleri Sözlüğü* adlı eserinde yer verdiği dört yüzden fazla şairin biyografisini ansiklopedik kaynaklardan alarak düzenlemiş ve bu şekilde kolaj yaparak eser oluşturmuştur. Bunlar arasında benim de Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde yayınlanan iki makalemde geçen bilgi ve ifadeleri bazı kısaltmalarla birlikte kitabına almıştır. Ancak aldığı bilgiler ve ifadeleri için ne usulüne uygun referans göstermiş ne de kaynakçasında tarafımdan yazılan maddeleri zikretmiştir. Daha ilginç olanı, aynı ansiklopediden aşağıda da sıralanacak hemen hemen aynı şekilde özetlenip kitaba alınan biyografilerden, başka kimseler tarafından yazılan maddeler kaynakçada gösterilirken, tarafımdan yazılan iki madde kaynak olarak geçmemektedir. Bu durum kitabın yazarının, makalemdeki bilgileri alıp adımı gizlediğini açıkça göstermektedir.

⁴ Mehmet Atalay, “Unsurî”, içinde *DİA*, c. 42 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 2012), 162-63.

⁵ Mehmet Atalay, “Zahîr-i Faryâbî”, içinde *DİA*, c. 44 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 2013), 87-88.

⁶ Çetin Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü* (İstanbul: Hiperlink Yayınları, 2020), 403-4, 414-15.

Aşağıda sol sütunda tarafımdan yazılan ansiklopedi maddesinde yer alan ifadeler, sağ sütunda ise bu ifade ve bilgilerin yazarm kitabında almış olduğu hal görülmektedir.

1. Unsurî'nin Biyografisi

	Mehmet Atalay, "Unsurî", <i>DİA</i> ⁷	Çetin Kaska, <i>İran Şairleri Sözlüğü</i> ⁸
1.	UNSURÎ: Ebü'l-Kâsım Hasen b. Ahmed Unsurî-i Belhî	Asıl adı Ebü'l-Kâsım Hasen b. Ahmed Unsurî-i Belhî'dir.
2.	Muhtemelen 350 (961) yılı dolaylarında Belh'te doğdu.	... 350'de Belh'te doğduğu rivayet edilmektedir.
3.	Tezkirelerde belirtildiğine göre ticaretle geçinen bir ailenin çocuğudur.	Ticaretle uğraşan bir ailenin çocuğu olan Unsurî,
4.	Babasını ve annesini kaybedince kendisi de bir süre ticaretle meşgul oldu.	anne ve babasını kaybettikten sonra ticaretle uğraşmaya başlamış,
5.	Çıktığı bir sefer esnasında elindeki bütün sermayesini haydutlara kaptırdığından ticareti bırakıp ilim tahsiline başladı ve edebiyata yöneldi.	ancak bir yolculuk sırasında haydutlara bütün servetini kaptırınca, ticaretle uğraşmayı bırakıp, ilim tahsil etmiştir.
6.	Gazneli Sultan Mahmud'un küçük kardeşi Belh Emîri Nasr'ın takdirini kazanarak Gazne sarayına girdi.	Sultan Mahmud'un kardeşi Belh Emîri Nasr sayesinde Gazne sarayına girmiş,
7.	Saraydaki itibarı gün geçtikçe arttı; saltanatının (998-1030) ilk yıllarında Gazneli Mahmud'un nedimi ve sarayın melikü's-şuarâsı oldu.	sarayda Gazneli Mahmud'un nedimliğini yapıp, meliküşşuarâ makamına yükselmiştir.
8.	Devletşah fazilet sahibi bir şair diye bilinen Unsurî'nin "hakîm" sıfatıyla anıldığını ve şair Ebü'l-Ferec-i Segezî'nin kendisine hocalık yaptığını ifade eder.	Edebiyatla ilgilenmiş ve şair Ebü'l-Ferec-i Segezî'ye talebe olmuştur.
9.	Unsurî, Gazneli Mahmud'un yaptığı savaşların çoğunda kendisine refakat etti, onun savaşlarda gösterdiği kahramanlığı ve şahsî meziyetlerini kasidelerinde dile getirdi. Bu sebeple birçok şiiri sadece edebî yönden değil tarihî açıdan da önem taşımaktadır.	Memduhu Gazneli Mahmûd ile birlikte seferlere katılmış ve ...
10.	Unsurî, başta Gazneli Sultan Mahmud olmak üzere Mahmud'un kardeşleri Emîr Ebû Yâkub Yûsuf ile Emîr Ebü'l-Muzaffer Nasr, oğlu Sultan Mesud, Vezir Meymendî, ayrıca Muhammed b. İbrâhim Tâî, Hâce Ebü'l-Hasan ve Ebû Ca'fer Muhammed b. Ebü'l-Fazl adlı kumandanlar hakkında kasideler yazmış, bu sayede büyük bir servete kavuşmuştur.	Gazneli Mahmud, Emîr Ebû Yâkub Yûsuf, Emîr Ebü'l-Muzaffer Nasr, Sultan Mes'ûd, Vezir Meymendî, Muhammed b. İbrâhim Tâî, Hâce Ebü'l-Hasan ve Ebû Ca'fer Muhammed b. Ebü'l-Fazl gibi kişileri kasidelerinde methetmiştir.
11.	Sultan Mesud'un saltanat yıllarında da (1030-1041) ilerlemiş yaşına rağmen ününü koruyan Unsurî Gazne'de vefat etti.	413'te Gazne'de vefat etmiştir.
12.	Gazne sarayında Unsurî ile birlikte bulunan birçok şair arasında Gazâirî, Ascedî, Ferruhî-yi Sîstânî, Müncik-i Tirmizî, Şihâbî, Hürremî-i Tirmizî, Firdevsî, Esedî-i Tûsî, Behrâmî-yi Serahsî, Zînetî-i Segezî, Mes'ûdî-i Gaznevî, Büzürmihr-i Kâyinî,	Gazâirî, Ascedî, Ferruhî-yi Sîstânî, Müncik-i Tirmizî, Şihâbî, Hürremî-i Tirmizî, Firdevsî, Esedî-yi Tûsî, Behrâmî-yi Serahsî, Zînetî-i Segezî, Mes'ûdî-i Gaznevî, Büzürmihr-i Kâyinî, Ebû Hanîfe-i İskâfî, Ebü'l-Ferec-i

⁷ Atalay, "Unsurî", 162-63.

⁸ Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü*, 403-4.

	Ebü Hanîfe-i İskâfî, Ebü'l-Ferec-i Segezî ve Râşidî gibi isimler vardır.	Segezî ve Râşidî gibi şairlerin muasırdır.
13.	Unsurî, Gazâirî'nin kendini aşırı derecede övüp başkalarını yermesi üzerine ona cevap mahiyetinde en eski edebî tenkit örneklerinden sayılan "Lâmiyye" adlı kasidesini yazmış, bunun üzerine Gazâirî de onu hicvetmiştir.	Muasır olan şair Gazâirî'yi şiirlerinde hicvetmiştir.
14.	Daha sonra gelen Nâsır-ı Hüsrev, Reşîdüddin Vatvât ve Sa'dî-yi Şîrâzî gibi şairler kendisini övmüş;	Nâsır-ı Hüsrev, Menûçihri, Reşîdüddin Vatvât ve Sa'dî-yi Şîrâzî gibi şairler kendisini methetmiştir.
15.	Ferruhî-yi Sîstânî ve Menûçihri'den başka Katrân-ı Tebrîzî, Ezrakî-i Herevî, Muizzî, Senâî, Sûzenî, Hâkânî-yi Şîrvânî ve Evhadüddîn-i Enverî kaside ve gazelde onu takip etmiştir.	Ferruhî-yi Sîstânî, Menûçihri, Katrân-ı Tebrîzî, Ezrakî-yi Herevî, Muizzî, Senâî, Sûzenî, Hâkânî-yi Şîrvânî ve Evhadüddîn-i Enverî gibi şairler kendisinden etkilenmiştir.
16.	Şiirlerinde Horasan üslûbuna itibar etmiş, ekseriya tegazzül ile, bazan da tabiat tasviriyile başladığı kasidelerinde çöl tasvirlerinin yerini av ve bahçe tasvirleri almıştır.	Kasideleriyle meşhur olan Unsurî şiirlerini Horasan üslûbuyla dile getirmiştir.
17.	Bir kaside şairi olan Unsurî gazel ve rubâide de başarı göstermiştir.	Unsurî'nin kaside, rubâî, gazel, kıta ve mesnevilerden oluşan ...
18.	Dîvân. ... Yahyâ Karîb tarafından gerçekleştirilen neşir (Tahran 1323, 1341 hş.) 2725 beyit, Muhammed Debîrsiyâkî'nin neşri (Tahran 1342, 1363 hş.) 3999 beyit ihtiva etmektedir.	divanında yaklaşık 4.000 beyit yer almaktadır.
19.	Eserleri. 1. Dîvân. ... 2. Vâmık u 'Azrâ. ... 3. Hing Büt ü Surh Büt. ... 4. Şâd Bahr u 'Aynü'l-hayât.	Vâmık u Azrâ, Hing Büt ü Surh Büt ve Şâd Bahr u Aynü'l-hayât adlı mesnevileri bulunmaktadır.

Görüldüğü üzere tarafımdan yazılıp Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nde basılan bu biyografi maddesindeki bütün bilgiler sırasıyla ve benzer ifadelerle yazarın kitabına derç edilmiştir. Tarafımdan yazılan bazı bilgilerin ve değerlendirmelerin yazarın kitabına alınmadığını, ancak makalemde olmayan hiçbir bilginin yazarın makalesinde olmadığını da eklemeliyim. 11. satırda, yazarın Unsurî'nin 413 olarak verdiği ölüm tarihinin benim makalemde bulunmadığı sanılabilir; ancak bu tarihin doğrusu, yani 431/1039-40 tarihi makalemin tantım cümlesindedir.

2. Zahîr-i Faryâbî'nin Biyografisi

	Mehmet Atalay, "Zahîr-i Faryâbî", <i>DİA</i> ⁹	Çetin Kaska, <i>İran Şairleri Sözlüğü</i> , ¹⁰
1.	ZAHÎR-i FÂRYÂBÎ: Ebü'l-Fazl Zahîrüddîn Tâhir b. Muhammed Faryâbî	Asıl adı Ebü'l-Fazl Zahîrüddîn Tâhir b. Muhammed-i Faryâbî'dir.
2.	551 (1156) yılı civarında günümüzde Afganistan sınırları içinde kalan Cûzcân bölgesinde Belh şehri yakınlarındaki Faryâb'da (bugünkü Devletâbâd) doğdu.	551'de Belh şehri yakınlarındaki Faryâb'da doğmuş,
3.	"Sadru'l-hükemâ" ve "Melikü'l-keâm" unvanları ile	şiirlerinde Zahîr mahlasını kullanmış ve

⁹ Atalay, "Zahîr-i Faryâbî", 87-88.

¹⁰ Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü*, 414-15.

	tanınmış, şiirlerinde genellikle “Zahîr” mahlasını kullanmıştır.	Sadrü'l-hükemâ ve Melikü'l-kelâm unvanları ile yâd edilmiştir.
4.	İlk eğitimini doğduğu yerde aldı.	İlköğrenimini memleketinde tamamladıktan sonra
5.	Daha sonra gittiği Nişâbur'da altı yıl boyunca Arap edebiyatı, felsefe, matematik ve astronomi öğrenimi gördü.	Nişâbûr'a gitmiş, Nişâbûr'da dönemin ilimlerini öğrenmiş,
6.	İlk şiirlerini de burada yazmaya başladı.	Nişâbur valisi Adudüddin Doğan Şah b. Müeyyed'in himayesine girmiş ve ona methiyeler yazmıştır.
7.	Nişâbur Emîri Adudüddin Doğan Şah b. Müeyyed'in sarayına intisap ederek kendisi ve vezirleri için methiyeler yazdı.	Müeyyed'in himayesine girmiş ve ona methiyeler yazmıştır.
8.	Doğan Şah'ın 582'de (1186) ölümünün ardından Nişâbur'dan ayrılan Zahîr İsfahan'a gitti.	582'de Doğan Şah vefat edince Zahîr, Nişâbûr'dan ayrılıp, İsfahân'a gitmiş,
9.	Orada Şâfiî âlimi Sadreddin Abdülatîf el-Hucendî ile tanıştı ...	İsfahân'da dönemin âlimlerinden Sadreddin Abdülatîfel-Hucendî ile tanışmış ...
10.	585 (1189) yılı başlarında Mâzenderan'a ve oradan Azerbaycan'a geçti.	585'ten önce Mâzenderan ve daha sonra Azerbaycan'a gitmiş,
11.	Önce Bâvendiler'den Mâzenderan Hükümdarı Hüsâmeddin Erdeşîr b. Hasan'ın, daha sonra Azerbaycan'da İldenizliler'den Atabek Muzafferüddin Kızılarslan Osman'ın, onun vefatının ardından yeğeni Atabek Nusretüddin Ebû Bekir'in hizmetine girdi.	Hüsâmeddin Erdeşîr b. Hasan, Atabek Muzafferüddin Kızılarslan Osman ve Atabek Nusretüddin Ebû Bekir'in himayesine girip,
12.	Atabek Ebû Bekir'den destek gördü ve onun hakkında birçok kaside kaleme aldı.	Atabek Nusretüddin Ebû Bekir'in himayesine girip, birçok kaside kaleme almıştır.
13.	Bu sırada Selçuklu Sultanı II. Tuğrul'u methettiği şiirler yazdı.	Selçuklu Sultanı II. Tuğrul'u methettiği şiirleri vardır.
14.	Ömrünün sonlarına doğru şiir söylemekten vazgeçti ve Tebriz'de inzivaya çekildi.	Ömrünün sonlarında şiir yazmayı bırakıp, Tebriz'de inzivaya çekilmiş,
15.	Vefatında Tebriz'in Surhâb denilen şairler mezarlığına defnedildi.	Tebriz'de vefat etmiş ve Serhâb mezarlığında toprağa verilmiştir.
16.	Nizâmî-i Gencevî, Hâkânî-yi Şîrvânî, Cemâleddîn-i İsfahânî, Evhadüddîn-i Enverî, Mücrüddîn-i Beylekânî, Esîrüddîn-i Ahsîkesî ve Felekî-yi Şîrvânî gibi ünlü şairlerin çağdaşı olan Zahîr ...	Evhadüddîn-i En-verî, Mücrüddîn-i Beylekânî, Esîrüddîn-i Ahsîketî, Felekî-i Şîrvânî, Nizâmî-i Cen-cevî, Hâkânî-i Şîrvânî ve Cemâleddîn-i İsfahânî gibi şairlerin muasırdır.
17.	... başta Sa'dî olmak üzere Hâfız-ı Şîrâzî ve Molla Câmî gibi şairler tarafından taklit edilmiştir.	Gazelleri şair Sa'dî, Hâfız-ı Şîrâzî ve Molla Câmî tarafından taklit edilmiştir.
18.	Son olarak Emîr Hasan-ı Yezdgirdî'nin yazma ve basma nüshaları karşılaştırarak Dîvân-ı Zâhîrüddîn-i Fâryâbî adıyla yaptığı neşirde (Tahran 1381 hş.) seksen bir kaside, 106 kıta, dört terkebîbend, iki mülemma, on gazel, iki mesnevi, 100 rubâî yer almakta ve divan toplam 3717 beyitten meydana gelmektedir.	Kıta, kaside, rubai, mesnevi, mülemma' ve terkibi-bendlerden oluşan divanında yaklaşık 3.717 beyit bulunmaktadır.

Bu biyografinin 18. satırında görülen cümlede benim bir neşirdeki beyitleri teker teker sayarak verdiğim 3717 toplam beyit sayısının “divanında yaklaşık 3.717 beyit bulunmaktadır” ifadesiyle verilmesi oldukça ilginçtir.

Yazar doktor unvanı kullanarak yayınladığı bu kitabında klasik ve modern Fars edebiyatından dört yüzden fazla şairin biyografisini vermektedir. Bu şairlerin hepsinin biyografisini ilmi usullere uygun olarak hazırlamak bir kişinin kolaylıkla üstesinden gelebileceği bir iş değildir. İلمي usullere ve birincil kaynaklara başvurmadan ikincil kaynaklarla hazırlanacak biyografiler akademik açıdan muteber değildir. Bununla birlikte yayın etiği ihlali yapılmadıkça sadece itibarsız bir yayın olarak kalır. Ancak yazarın bu kitabı bu kabilden de değildir. Yazar bu çalışmasını yayın etiği ve telif hakları ihlalleriyle başka yayınlardan alarak oluşturmuştur. Yazar Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin birçok maddesini aynen alıp bazı küçük değişikliklerle kendi kitabında yayınlamıştır. Bazı bölümler de aynı şekilde başka kaynaklardan alınmıştır.

Neredeyse tümü bu şekilde oluşturulmuş kitabın tamamındaki ihlalleri bir makale formatında vermenin imkânı yoktur. Aşağıda altı ayrı maddedeki intihaller örnek olması için verilmiştir. Kitabı inceleyenler bunun gibi sayısız örneği zaten görecektirler. Aşağıda soldaki sütunda İslam Ansiklopedisi'ndeki madde metni, sağ sütunda da yazarın intihal yaparak kitabına koyduğu metin görülmektedir. Metindeki ibareler ayrı ayrı numaralanarak intihaller gösterilmiştir.

3. Abdülhüseyin Zerrînkûb'un Biyografisi

	Derya Örs, "Abdülhüseyin Zerrînkûb", <i>DİA</i> ¹¹	Çetin Kaska, <i>İran Şairleri Sözlüğü</i> ¹²
1.	19 Mart 1923'te Burûcird'de doğdu.	1341'de Burûcird'de doğmuş,
2.	İlk ve orta öğreniminden sonra	ilk ve orta öğrenimini doğduğu şehirde tamamlamış ve
3.	bu şehirde başladığı lise öğrenimini Tahran'da tamamladı.	liseyi Tahran'da okumuştur.
4.	1941'de Tahran Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kayıt yaptırdıysa da	1360'da Tahran Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kayıt yaptırmış,
5.	babasının isteği üzerine Burûcird'e dönmek zorunda kaldı.	ancak bu bölümü babasının isteği üzerine terk edip,
6.	Bir süre Hürremâbâd ve Burûcird'de lise öğretmenliği yaptı	Hürremâbâd ve Burûcird'de lise öğretmenliği yapmıştır.
7.	1945'te yeniden Tahran Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fars Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi.	1364'te Tahran Üniversitesi'nde Fars dili ve edebiyatı bölümünü kazanmış ve
8.	1948'deki mezuniyetinin ardından aynı bölümde doktora yapmaya başladı.	1367'de mezun olduktan sonra, aynı bölümde doktorasını yapmıştır.
9.	Dönemin en tanınmış ilim adamlarından Bedüzzaman Fûrûzanfer'in danışmanlığında	Bedüzzaman Fûrûzanfer'in öğrencisi olan Zerrînkûb, 1374'te doktor unvanını almıştır.

¹¹ Derya Örs, "Zerrînkûb, Abdülhüseyin", içinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2013), 296-97.

¹² Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü*, 40.

	hazırladığı Nakdû'ş-Şî'r, Târîh ve Uşûl-i Ân adlı teziyle 1955'te edebiyat doktoru unvanını aldı.	
10.	Arapça, Fransızca ve İngilizce yanında II, Dünya Savaşı yıllarında İtalyanca ve Almanca öğrenmeye çalıştı.	Arapça, Fransızca, İngilizce, İtalyanca ve Almanca dillerini öğrenmiş ve
11.	1956'da Tahran Üniversitesi Aklî ve Naklî Bilimler Fakültesi'ne doçent olarak tayin edildi, Burada İslâm tarihi, dinler ve mezhepler tarihi, tasavvuf ve bilim tarihi konularında dersler verdi. 1960'ta profesör oldu.	1375'te Tahran Üniversitesi'nde doçent ve 1380'de profesör olmuştur.
12.	1949'dan itibaren beş yıl süreyle haftalık Mihriğân dergisinin başyazarlığını yapan Zerrînkûb, ...1963'te Râhnemâ-yi Kitâb dergisinin başyazarlığına getirildi.	Mihriğân ve Râhnemâ'yi Kitâb adlı dergilerde yazılar yazmış,
13.	1951 yılından itibaren İkbâl-i Âştîyânî, Saîd-i Nefîsî, Muhammed-i Muîn, Pervîz Nâtil Hânlerî gibi bilim adamlarıyla beraber, Hollanda'da basılan The Encyclopaedia of Islam ile Gulâm Hüseyin-i Musâhib'in gözetiminde hazırlanan ve ilk modern Farsça ansiklopedi projesi sayılan Dâ'iretü'l-Ma'ârif-i Fârsî'nin telif ve çeviri çalışmalarına katıldı.	İkbâl-i Âştîyânî, Saîd-i Nefîsî, Muhammed-i Muîn, Pervîz Nâtil Hânlerî gibi bilim adamlarıyla görüşmüştür.
14.	1981-1983 yılları arasında Fransa'da yaşadı. Avrupa, Amerika, eski Sovyetler Birliği, Hindistan, Pakistan ve çeşitli Arap ülkelerine yaptığı seyahatlerde bilim adamlarıyla tanıştı. ... 15 Eylül 1999'da vefat etti.	Fransa, Amerika, Rusya, Hindistan ve Pakistan'a seyahat etmiş ve 1319'da vefat etmiştir.

Yukarıda karşılıklı verilen pasajlardaki bilgilerin ve sıralamanın tamamen aynı, ifadelerin de benzer olduğu görülmektedir. Ancak Ansiklopedi maddesinde miladi tarihler, yazarın kitabında ise hicri tarihler verilmekte, bu bakımdan birbirinden farklıymış görünmektedir. Gerçekte ise bu tarihlerin kaynağı da aynı Ansiklopedi maddesidir. Bu durumu, şu hususlar açıkça göstermektedir.

- a. Aşağıda DİA'da verilen miladi tarihler, asıl hicri şemsi tarihler, Halhâlî ve Hakikat'in eserlerinde verdikleri tarihler ile bahsi geçen yazarın eserinde verdiği tarihler karşılıklı görülmektedir.

Olay	DİA ¹³	Dânişnâme-i Cihân-i İslâm ¹⁴	Halhâlî ¹⁵	Hakikat ¹⁶	Kaska ¹⁷
Doğum tarihi	19 Mart 1923	İsfend 1301	1301	1301	1341

¹³ Örs, "Zerrînkûb, Abdülhüseyin".

¹⁴ Mihrân Efşârî, "Zerrin-kûb", *Dânişnâme-i Cihân-i İslâm*, erişim 19 Haziran 2023, <https://rch.ac.ir/>.

¹⁵ Seyyid Abdulhamîd Halhâlî, *Tezkire-i Şu'arâ-yi Mu'âsır-i İran*, c. 2 (Tahran: Kitâbhâne-i Tahûrî, 1337), 124-25.

¹⁶ Abdülrefî' Hakikat, *Ferheng-i Şâirân-i Zebân-i Pârsî* (Tahran: Şirket-i Müellefat ve Mütercem, 1368), 253-54.

¹⁷ Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü*, 40.

Hukuk Fakültesi'ne kayıt yaptırdı	1941	1320	-	-	1360
Fars Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı	1945	1324	-	-	1364
Fars dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu	1948	1327	-	-	1367
Doçent oldu	1956	1334	-	-	1375
Profesör oldu	1960	1339	-	-	1380
Vefat etti	15 Eylül 1999	24 Şehriver 1378	-	-	1319

- b. Yazarın, bu biyografinin altında verdiği diğer iki kaynakta, Halhâlfî'nin ve Hakikat'in eserlerinde, bu tarihlerden yalnız Zerrinkûb'un doğum tarihi vardır, bu da 1301 olarak verilmiştir.
- c. Bu iki kaynak eser Zerrinkûb'un vefatından önce yayınlanmış olduğundan, onun ölüm tarihinin bu kaynaklarda bulunması mümkün değildir.
- d. Ansiklopedide verilen tarihler İran'ın resmi takvimi olan hicri şemsiden miladi tarihe çevrilerek doğru verilmiştir. Zerrinkûb, vatandaşı olduğu İran'ın resmi takvimiyle 1301 yılında doğmuş ve 1378 yılında vefat etmiştir. Yazarın verdiği tarihler ise gerçek tarihlere uymamaktadır.
- e. Yazarın verdiği tarihler ne gerçeklerle uygun, ne de bir kaynakta yer almaktadır. Aslında bu tarihler Ansiklopedi maddesinde verilen miladi tarihlerin hicri kameri karşılığıdır.
- f. Yazar tarihler konusunda aşağıdaki fahiş hataları yapmıştır.
- Yazarın verdiği bilgilere göre Zerrinkûb 1341 tarihinde doğmuş ve 1319 tarihinde ölmüştür. Yazara göre biyografisini verdiği bu zatın ölüm tarihi doğum tarihinden 22 yıl öncedir.
 - Yazar, Örs'ün makalesindeki miladi tarihleri alıp hicri kameri tarihe çevirerek Zerrinkûb'un hayatını 40 yıl ileri kaydirmiştir.
 - Yazar hicri kameri ve hicri şemsi takvim arasındaki farkın, İran'da hangisinin kullanıldığının farkında değildir.

Bu nedenlerle yazarın eserindeki bu kısmı tamamen Ansiklopediden aldığı, eserinde verdiği bu tarihleri içermeyen kaynaklara ve tarihlerin hicri şemsi aslını veren başka kaynaklara başvurmadığı açıkça anlaşılmaktadır.

Bu fahiş hataları yapan, kaynakların ve tarihlerin durumunu fark etmeden eserine geçiren yazarın çok sayıda başka şairin biyografisini kendi araştırma mesaisiyle hazırlamış olduğu doğal olarak şüpheyle karşılanmaktadır. Aşağıdaki örnekler de bunun başka nedenleridir.

4. Emîrî-yi Fîruz-kûhî Biyografisi

	Mehmet Kanar, "Emîrî Fîrûzkûhî", DİA ¹⁸	Çetin Kaska, İnan Şairleri Sözlüğü ¹⁹ , 127
1.	İnan'ın Mâzenderan bölgesindeki Fîrûzkûh şehrinde doğdu.	Mâzenderân'ın Fîrûzkûhî şehrinde 1289'da doğmuş,
2.	Asıl adı Seyyid Kerîm olup	Asıl adı Seyyid Kerîm'dir.
3.	çeşitli idarî ve askerî görevlerde bulunan köklü bir ailenin çocuğudur.	idarî ve askerî görevlerde bulunan köklü bir ailenin çocuğudur.
4.	Emîrî küçük yaşta ailesiyle birlikte Tahran'a gitti.	Daha küçükken ailesiyle birlikte Tahran'a göç etmiş,
5.	Yedi yaşında iken babası ölünce	1296'da henüz yedi yaşındayken babasını kaybetmiştir.
6.	... Fransız ve Amerikan kolejlerinde öğrenim gördü.	Fransız ve Amerikan kolejlerinde eğitim almış ve gördü.
7.	Tapu dairesinde memur olarak çalıştığı yıllarda ...	tapu dairesinde memur olarak çalışmıştır.
8.	Bir süre Fîrûzang'da hâkimlik yapan babası Mustafa Kulî Muntazamüddeve,	Babası Mustafa Kulî Muntazamüddeve bir süre Fîrûzang şehrinde hâkimlik yaptıktan sonra
9.	Kaçarlar'dan Muzafferüddin Şah döneminde (1896-1907) Avrupa'ya giden ilk İnan aydınlarıdır.	Kaçarlı Muzafferüddin Şah döneminde Avrupa'ya giden ilk aydınlarıdır.
10.	...eski İnan mûsikisini öğrendi.	Emîrî, İnan müziğine ilgi göstermiş ve
11.	1935'te klasik ilimleri tahsil etmeye başladı.	1353'te klasik ilimleri tahsil etmeye başlamıştır.
12.	Tanınmış âlimlerden Şeyh Abdülmelik-i Kocûrî ve Seyyid Hüseyin-i Kâşânî'den uzun yıllar ders aldı. Seyyid Kâzım-ı Assâr, Mirza Halîl-i Kemreî gibi âlimlerden de faydalandı	Şeyh Abdülmelik-i Kocûrî, Seyyid Hüseyin-i Kâşânî, Seyyid Kâzım-ı Assâr ve Mirza Halîl-i Kemreî gibi âlimlerden ilim tahsil etmiş,...
13.	Seyyidü's-şuarâ lakabıyla tanınan ve şiirlerinde Emîrî mahlasını kullanan Fîrûzkûhî,	şiirlerinde Emîrî mahlasını kullanmış ve lakabı seyidüşşuarâdır.
14.	... Emîrî bu üslûbu sadece gazellerinde kullanmış, kasidelerini ise Horasan üslûbu ile yazmıştır.	Şiirlerini Hind ve Horasan üslûplarıyla dile getirmiş,
15.	Şiirlerinin üçte ikisini oluşturan gazellerinde Sa'dî, Hâfız ve Vahşî-i Bâfkî gibi klasik İnan şairlerinin gazellerindeki coşku ile Sâib'in şiirlerindeki zarafet ve derinliğin bağdaştırıldığı görülür.	Sa'dî, Hâfız, Vahşî-yi Bâfkî ve Sâib gibi şairlerden etkilenmiştir.
16.	Bir süre noterlik yaptıktan sonra...	Bir süre noterlik yapan Emîrî,

¹⁸ Mehmet Kanar, "Emîrî Fîrûzkûhî", içinde DİA, c. 11 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 1995), 155.

¹⁹ Kaska, İnan Şairleri Sözlüğü, 127.

17.	Şairin Arapça şiirleri de vardır.	Arapça şiirler de yazmıştır.
18.	Emîrî Tahran'da vefat etti.	Tahran'da vefat etmiş...
19.	Emîrî'nin Efâfnâme der Lüzûm-ı Hicâb (Tahran 1313 hş./1934) adlı ilk şiir kitabından sonra	...ilk şiir kitabı Efâfnâme der Lüzûm-ı Hicâb 1313'te yayınlanmıştır.
20.	üç ciltten oluşan divanının iki cildi yayımlanmıştır.	Emîrî'nin şiir Dîvân'ı da bulunmaktadır.
21.	Emîrî, ayrıca Sâib'in divanı ile (Tahran 1333 hş./1954) Şehdî-i Rengerundî'nin Şeb Âheng adlı şiir kitabını (Tahran, ts.) bir önsözle birlikte yayıma hazırlamıştır.	Dîvân-i Sâib-i Tebrizî ve Şehdî-i Rengerundî'nin Şeb Âheng adlı şiir kitaplarını yayına hazırlamıştır.

Görüldüğü üzere DİA maddesinde geçen bilgiler sırasıyla yazarın kitabına geçirilmiş, ilave bir bilgi de verilmemiştir. Ancak bu maddede daha ilginç bir durum göze çarpmaktadır. DİA'daki maddede 21. satırda verilen bilgide geçen şairin nisbesi Lengerûdî'dir. Ansiklopedide neden kaynaklandığını bilmediğimiz bu garip hatanın yazarın kitabında da aynı garabette Rengerundî şeklinde geçmesi normal karşılanacak bir durum değildir. Fars edebiyatı öğrencilerinin hiç olmazsa kulak aşinalığıyla düzeltebilecekleri bir hatayı, Fars filolojisi doktoru ünvanlı birinin, hele böyle bir kitap yazan kişinin fark etmemesi inanılır gibi değildir. Tam burada ardı ardına gelen yedi kelimenin aynen tekrarlanmasına bakılırsa Ansiklopedi'nin online versiyonundan kopyalanıp yazarın kitabına yapıştırılmış olması kuvvetle muhtemeldir.

Aşağıda benzer şekilde aynı ansiklopedinin başka maddelerinden alındığı fark edilen diğer biyografilerden örnekler görülmektedir.

5. Abdülvâsî Cebelî'nin Biyografisi

	Adnan Karaismailoğlu, "Abdülvâsî-i Cebelî", <i>DİA</i> ²⁰	Çetin Kaska, <i>İran Şairleri Sözlüğü</i> ²¹
1.	Afganistan'ın Garcistan bölgesindeki Cebel'de doğdu.	Afganistan'da bulunan Garcistan bölgesindeki Cebel'de doğdu.
2.	Bir süre Herat'ta oturduktan sonra	Bir süre Herat'ta ikamet eden şair,
3.	Gazne'ye giderek Gazneli Behrâm Şah b. Mes'ûd'a intisap etti	Gazne'ye gidip, Gazneli Behrâm Şah b. Mes'ûd'un emri altına girmiş
4.	ve orada dört yıl kaldı.	ve orada dört yıl kalmıştır.
5.	Selçuklu Sultanı Sencer'in ilgisini çekti ve onun hizmetine girdi.	Daha sonra Selçuklu Sultanı Sencer'e intisap etmiş
6.	... Şehâbeddin ve Ziyâülmülk Gâlib b. Tiğlib, Mâzenderan Hükümdarı Muhammed, Kutbüddin Muhammed ve Atabekler'den Şücâüddin Ömer'e de methiyeler yazdı.	ve Ziyâülmülk Gâlib b. Tiğlib, Şehâbeddin, Kutbüddin Muhammed, Şücâ'üddin Ömer ve Mâzenderan hükümdarı Muhammed'e methiyeler yazmıştır.

²⁰ Adnan Karaismailoğlu, "Abdülvâsî-i Cebelî", içinde *DİA*, c. 1 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 1988), 283.

²¹ Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü*, 41.

7.	Ölüm tarihi olarak genellikle 555 (1160) yılı kabul edilmektedir.	555'te öldüğü rivayet edilmiştir.
8.	Enverî, Muizzî, Mes'ûd-i Sa'd, Edîb Sâbir ve Senâî gibi büyük kaside ve mesnevi şairleriyle çağdaş olan Abdülvâsi-i Cebelî,	Enverî, Muizzî, Senâî, Edîb Sâbir ve Mesûd-i Sa'd-i Selmân gibi şairlerin muasırındır.
9.	XII. yüzyılın ilk yarısında Fars şiirinde meydana gelen üslûp değişiminde rol oynayan önemli şairlerden biridir.	Horasan üslûbunu Irak üslûbuna dönüştüren şairlerin öncülerindendir.

6. Ali Şîr Nevâî Biyografisi

	Kut, Günay, "Ali Şîr Nevâî", DİA ²²	Çetin Kaska, <i>İran Şairleri Sözlüğü</i> ²³
1.	Soyca bir Uygur kabilesinden gelen Ali Şîr Nevâî 17 Ramazan 844 (9 Şubat 1441) tarihinde Herat'ta doğdu.	844'te Herat'ta doğmuş ve soyu bir uygur kabilesine dayanmaktadır.
2.	Babası Kîçkine Bahadır (Kîçkine Bahşı) Timur'un torunlarının hizmetinde bulunmuş,	Babası Kîçkine Bahadır Timur'un torunları döneminde hizmet etmiş
3.	en sonra Bâbü Şah'ın sarayında da önemli bir mevki sahibi olmuştu.	ve daha sonra Bâbü Şah'ın sarayına girip önemli bir mevki elde etmiştir.
4.	Şâhruh'un ölümüyle çıkan karışıklıklar üzerine Kîçkine Bahadır o sırada altı yaşlarında olan Ali Şîr'i yanına alarak Yezd üzerinden Irak'a gitti.	Timur'un oğlu Şâhruh vefat ettikten sonra Kîçkine Bahadır altı yaşında olan oğlu Ali Şîr Nevâî ile Irak'a gitmiştir.
5.	Horasan'da karışıklığın sona ermesiyle Kîçkine Bahadır tekrar Horasan'a döndü (1452). Arada geçen süre zarfında kendisi Bâbü Şah'ın hizmetine girdiği gibi oğlunu da onun himayesine verdi.	Horasan'da karışıklıklar bittikten sonra Kîçkine Bahadır ve Ali Şîr Nevâî tekrar Horasan'a dönmüş ve her ikisi de Babür'ün emri altına girmiştir.
6.	... Meşhed'e giderken hem Hüseyin'i hem de Ali Şîr'i beraberinde götürmüştü (1456).	... Babür 860'da Meşhed'e giderken ikisini birlikte kendisiyle götürmüştür.
7.	Bâbü 1457'de Meşhed'de ölünce Hüseyin Merv'e döndü.	861'de Bâbü vefat edince Hüseyin Baykara Merv'e dönmüştür.
8.	Şîr ise Meşhed'de kalarak tahsiline devam etti. ...Ali Şîr Meşhed'de İmam Rızâ Medresesi'nde okurken pek çok İranlı âlim ve şairle tanışmış, birçoğundan da ders almıştır. Bunlar arasında Kemal Türbetî ve Arap aruzunun üstadı sayılan Derviş Mansûr da vardı.	Ali Şîr ise Meşhed'de eğitimine devam edip, İmam Rızâ Medresesi'ne gidip Kemal Türbetî ve Derviş Mansûr ile tanışmıştır.
9.	Bâbü Şah'ın ölümü ile hâmisiz kalan Ali Şîr, Timurular'ın kuşçu emîrlerinden Seyyid Hasan Erdeşîr'den yardım ve ilgi gördü.	Bâbü Şah'ın vefatından sonra Ali Şîr, Hasan Erdeşîr'den yardım almıştır.
10.	1464'te Meşhed'den Herat'a gelen Ali Şîr, burada Ebû Said Mirza'nın hizmetine girdiyse de	868'de Ali Şîr, Meşhed'den Herat'a dönmüş ve orada Ebû Said Mirza'nın emri altına girmiştir.
11.	ondan ilgi göremeyince Semerkant'a gitti ve Hâce Celâleddin Fazlullah Ebü'l-Leysi'nin medresesine devam etti.	Ancak orada aradığını bulamayınca Semerkand'a gidip Hâce Celâleddin Fazlullah'ın medresesine devam etmiştir.
12.	Sultan Hüseyin Herat'ı alarak tahta çıktı (Ramazan 873 / Mart 1469) ve arkadaşı Ali Şîr'i de yanına çağırdı.	873'te arkadaşı Hüseyin Baykara, Herat'ı alıp tahta geçince Semerkand'dan ayrılıp onun emri altına girmiştir.

²² Günay Kut, "Ali Şîr Nevâî", içinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1989), 449-50.

²³ Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü*, 52.

13.	...Sultan Hüseyin'e ünlü "Hilâliyye" kasidesini sundu. Bu tarihten sonra devlet işleriyle de ilgilenmeye başladı ve ölünceye kadar sadakatle ona hizmet etti.	Sultan Baykara'ya ünlü Hilâliyye kasidesini sunup ölene kadar onun emri altında devlet işleriyle uğraşmıştır.
14.	Hüseyin Baykara eski arkadaşını kendine nişancı olarak tayin etmişse de devlet işlerinden pek hoşlanmayan Ali Şîr bir süre sonra bu görevi Nizâmeddin Süheylî'ye bırakmıştır. ...Bir süre sultanın divan beyi ve nedimi oldu.	Hüseyin Baykara hükümeti döneminde bir süre nişancı ve nedim olarak görev yapıp seferlere katılmıştır.
15.	Nevâî'ye büyük bir saygı duyan Hüseyin Baykara bir fermanla herkesin şaire hürmet etmesini emretti (1490).	Ali Şîr'e çok saygı gösteren Hüseyin Baykara 895'te yayınladığı bir fermanla herkesin ona hürmet etmesini emretmiştir.
16.	...13 Cemâziyelâhir 906'da (3 Ocak 1501) öldü. Kudsiyye Camii yanında kendisinin yaptırdığı türbeye defnedildi.	Ali Şîr 3 Ocak 906'da vefat etmiş ve Kudsiyye Camii yanında kendisinin yaptırdığı türbeye defnedilmiştir.
17.	Ali Şîr'e tesir edenlerin başında İran'ın büyük mutasavvıflarından Abdurrahman-ı Câmî gelmektedir.	Ali Şîr'i etkileyen en önemli şairlerden biri Molla Câmî'dir.
18.	Câmî'ye olan hayranlığı ve fikirlerine duyduğu hürmet onun Câmî'nin mensup olduğu Nakşibendiyye tarikatına girmesine sebep oldu.	Câmî'ye olan saygınlık ve hürmetine binaen onun bağlı olduğu Nakşibendiyye tarikatına mensup olmuştur.
19.	Bunların dışında Attâr, Hüsrev-i Dihlevî ve Nizâmî ona tesir eden belli başlı şairler arasında sayılabilir.	Ayrıca Attâr, Hüsrev-i Dihlevî ve Nizâmî'den de etkilenmiştir.
20.	Şiire Farsça ile başlayan Ali Şîr daha on beş yaşlarında iken kendini şair olarak tanıtmayı başarmıştır. Sonraları Türkçe de yazmaya başlamış ve bu yüzden "zü'l-lisâneyn" diye tanınmıştır.	Hem Farsça hem Türkçe şiir yazar Ali Şîr zü'l-lisâneyn diye de tanınmıştır.
21.	Türkçe eserlerinde Nevâî ve Farsça şiirlerinde Fânî olmak üzere iki mahlası vardır.	Türkçe divanlarında Nevâî ve Farsça divanında Fânî mahlasını kullanmıştır.

7. Hasan-ı Dihlevî Biyografisi

	Rıza Kurtuluş, "Hasan Dihlevî", DİA ²⁴	Çetin Kaska, İran Şairleri Sözlüğü ²⁵
1.	651'de (1253) Bedâûn'da doğdu.	651'de Bedâûn şehrinde doğmuş,
2.	Bazı kaynaklarda lakabı Celâeddin, babasının adı Alâeddin, nisbesi de Sencerî şeklinde kaydedilmiştir.	nisbesi Sencerî, babasının adı Alâeddin ve lakabı Celâeddin'dir.
3.	Hasan Dihlevî, muhtemelen çocukluğunda ailesiyle birlikte Delhi'ye yerleştiği için Dihlevî nisbesini almıştır.	Çocukluğunda ailesiyle birlikte Delhi'ye yerleşip, Dihlevî nisbesini almıştır.
4.	Gençliğinde firmcılık yaptığı, hatta Nizâmeddin Evliyâ ile tanışmasının bu firmacı dükkânında gerçekleştiği rivayet edilir.	Gençlik döneminde firm dükkânında çalışmış ve orada Nizâmeddin Evliyâ ile tanışmıştır.
5.	Bu dönemin ünlü şairlerinden Emîr Hüsrev-i Dihlevî ile tanıştı.	Hindistan'da ünlü şair Emîr Hüsrev-i Dihlevî ile tanışmış

²⁴ Rıza Kurtuluş, "Hasan Dihlevî", içinde DİA, c. 16 (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 1997), 316.

²⁵ Kaska, İran Şairleri Sözlüğü, 186.

6.	Onunla birlikte Delhi sultanlarından Gıyâseddin Balaban'ın sarayına girdi ve	ve onunla birlikte Sultan Gıyâseddin Balaban'ın himayesi altına girmiştir.
7.	Balaban'ın oğlu Muhammed Kaan'ın hizmetinde bulundu.	Bir süre Balaban'ın oğlu Muhammed Kaan'a hizmet etmiştir.
8.	Moğollar'ın Hindistan'ı işgali sırasında (684/1285) Şehzade Muhammed öldürüldü,	684'te Moğollar, Hindistan'a saldırıp, Muhammed Kaan'ı öldürünce
9.	Hasan da Emîr Hüsrev ile birlikte Moğollar'a esir düştü.	Hasan-i Dihlevî ve Emîr Hüsrev Moğollar'a esir düşmüştür.
10.	İki yıl esir kaldıktan sonra Delhi'ye dönerek	Hasan iki yıl boyunca esarete kalmış, daha sonra Delhi'ye geri dönüp,
11.	Balaban'ın ölümüne kadar (686/1287) ona hizmet etmeye devam etti.	tekrar Balaban'ın sarayına girmiştir. 686'da Balaban vefat edince ...
12.	Hasan Dihlevî'nin bundan sonra yaklaşık on iki yıl ne ile meşgul olduğu bilinmemektedir.	Hasan-ı Dihlevî'nin on iki yıl boyunca ne yaptığı belli değildir.
13.	Daha sonra Alâeddin Muhammed Şah Halacî'nin (1296-1316) hizmetine girdi.	Daha sonra Delhi'de Alâeddin Muhammed Şah Halacî'nin himayesine görüp, bir süre orada kalmıştır.
14.	... başşehirini Delhi'den Devletâbâd'a (Devagiri) nakleden I. Gıyâseddin Tuğluk (1320-1325) ile birlikte oraya gitti. Gıyâseddin'in oğlu ve halefi Gıyâseddin Muhammed Şah döneminde (1325-1351) görevini sürdürdü.	Sonra Devletâbâd'a gidip I. Gıyâseddin Tuğluk ve oğlu Gıyâseddin Muhammed Şah'ın emri altında hizmet etmiştir.
15.	Elli yaşlarında iken Çiştî velîlerinden Nizâmeddin Evliyâ'ya intisap etti.	Devletâbâd'da vefat etmiş ve orada toprağa verilmiştir.
16.	Devletâbâd'da vefat etti ve oraya defnedildi.	Elli yaşlarında iken Çiştî şeyhlerinden Nizâmeddin Evliyâ'ya intisap etmiş ve
17.	Ölüm tarihi olarak kaynaklarda 727 (1327), 729 (1329), 737 (1337), 738 ve 739 yılları kaydedilmektedir.	727-739 tarihleri arasında vefat ettiği rivayet edilmektedir.
18.	Gazellerinde daha çok Sa'dî-i Şîrâzî'nin etkisi görüldüğü için çağdaşları ona Sa'dî-i Hind unvanı vermiştir.	Gazellerinde Sa'dî-i Şîrâzî'den etkilenmiş, bu sebeple kendisine Sa'dî-i Hind unvanı verilmiştir.
19.	Kemâl-i Hucendî ve Demîrî-i İsfahânî'yi etkilemiştir.	Kemâl-i Hucendî ve Demîrî-i İsfahânî gibi şairler de kendisinden etkilenmiştir.
20.	1. Dîvân. Kaside, gazel, terciât (terciübend) ve terkibât (terkibibend), rubâiyyât ve kısa mesnevilerden oluşan yaklaşık 9000 beyit hacmindeki divanı Külliyyât adıyla Mes'ûd Ali Mahvî tarafından neşredilmiştir (Haydarâbâd 1352).	1-Dîvân: Kaside, gazel, terciübend, terkibibend, rubâi ve mesnevilerden oluşan divanında yaklaşık 9.000 beyit bulunmaktadır.
21.	2. İşknâme (Hikâyet-i Âşık-ı Nigârî). Müellif, konusunu bir Hint halk hikâyesinden aldığı bu 606 beyitlik mesnevide	2-İşknâme: 606 beyitten oluşan bir mesnevidir.
22.	Leylâ ve Mecnûn kıssasından esinlenerek iki gencin aşk hikâyesini anlatmıştır (Rypka, s. 718).	Bu mesneviyi Leylâ vü Mecnûn hikâyesinden esinlenerek yazılmıştır.
23.	3. Merşiye. Moğol istilâsı esnasında öldürülen Şehzade Muhammed Kaan için yazılmış mensur bir eserdir (a.g.e., s. 718).	3-Merşiye: Moğol saldırısı sonucu ölen Şehzade Muhammed Kaan için yazılan mensur bir eserdir.
24.	4. Fevâ'idü'l-fu'âd (Delhi 1865; Leknev 1885,	4-Fevâ'idü'l-fu'âd: Nizâmeddin Evliyâ'nın

	1908; Lahor 1966). Hasan Dihlevî'nin aynı zamanda menâkıbnâme müellifi olarak tanınmasını sağlayan bu eser, şeyhi Nizâmeddin Evliyâ'nın sözlerinin (melfûzât) derlenmesinden meydana gelmiştir.	sözlerinden oluşan derleme bir eserdir.
25.	5. Muḥḥu'l-me'ânî. Tasavvufa dair küçük bir risâle olup tek nüshası, Aligarh Âzâd Kütüphanesi Sir Şah Süleyman koleksiyonunda bulunmaktadır (Motasim A. Azad, XLIV/4, s. 233-243).	5-Muḥḥu'l-me'ânî: Tasavvuf konusunda yazılan küçük bir risaledir.

8. Hâtifi Biyografisi

	Mürsel Öztürk, "Hâtifi", DİA ²⁶	Çetin Kaska, <i>İran Şairleri Sözlüğü</i> ²⁷
1.	822'de (1419) Herat'ın Câm bölgesindeki Harcird kasabasında doğdu.	822'de Herât'ın Harcird kasabasında doğmuştur.
2.	Meşhur mutasavvif şair Abdurrahman-ı Câmî'nin kız kardeşinin oğludur.	Mollâ Câmî'nin kız kardeşinin oğlu olan Hâtifi,
3.	Safevî devrinin ilk yıllarında yaşayan edebiyat ve sanat adamlarının çoğu gibi Herat'ta son Timurlu sultanlarının hizmetinde bulundu;	Herât'ta son Timurlu sultanlarının hizmetinde bulunmuş
4.	şair ve devlet adamı Ali Şîr Nevâî'nin himayesine mazhar oldu.	ve Emîr Ali Şîr Nevâî'nin himayesine girmiştir.
5.	Gençliğinin ilk yıllarını zevk ve eğlence içinde geçiren Hâtifi,	Gençliğinin ilk dönemini eğlence ile geçirmiş ve
6.	daha sonra dayısı Câmî'nin derslerine devam etmeye başladı.	daha sonraları dayısı Mollâ Câmî'nin ders halkasına katılmıştır.
7.	Çehâr Bâgî adında bir tekke kurarak inzivaya çekildi. Uzun yıllar münzevi bir hayat yaşadı.	Çehâr Bâgî adında bir tekke kurmuş ve orada uzun bir süre inzivaya çekilmiştir.
8.	Horasan'da hâkimiyet sağladıktan sonra dönüşte Harcird'e uğrayan (1511) Şah İsmâil, Hâtifi ile görüşerek kendisinden fetihleriyle ilgili bir şiir yazmasını istedi.	Harcird'e uğrayan Şah İsmâil kendisinden fetihleriyle ilgili bir eser yazmasını istemiş ve
9.	Hâtifi bu teklifi kabul edip 1000 beyit kadar yazmışsa da eserini tamamlayamamıştır.	Hâtifi bu teklif üzerine 1000 beyit yazmıştır, ancak bu eseri tamamlayamamıştır.

Yukarıda görüldüğü üzere yazar, İslâm Ansiklopedisi maddelerini düzenleyerek kendi eserine almış, bilgileri ve cümleleri aynı sırayla vermiştir. Zaten onlarca yazarın yıllara yayılan araştırmaları elde edip yazdığı dört yüzden fazla biyografinin kısa sürede bir kişi tarafından yazılması mümkün olmaz. Her araştırmacının anlayabileceği üzere bu biyografiler telif olmayıp, belirtilen kaynaktan alınmıştır.

²⁶ Mürsel Öztürk, "Hâtifi", içinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1997).

²⁷ Kaska, *İran Şairleri Sözlüğü*, 188-89.

III. “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’nde Bulunan Farsça Yazmalar”

Yazar yukarıdaki başlığı taşıyan makalesinde İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinin Excel formatındaki listesini alıp aynen yayınlamıştır.²⁸ Bu liste Kütüphanenin sitesindeki katalogda da görülmektedir.

Yazar, yazmalara “tek tek bakıldı” diyerek²⁹ bu listeyi kendisinin hazırladığını iddia etmesine rağmen, aşağıdaki örnekler bu tablonun İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesinin Excel formatındaki listesinden kopyalanmış olduğunu, yazar tarafından “tek tek” bakılarak hazırlanmadığını açıkça göstermektedir.

1. I. Selim Dîvân’ı nüshaları

 <p>Başlık: Dîvân-ı Sultân Selim Dil: Türkçe Yazar: Yavuz Sultân Selim Yerel Yer Numarası: NEKFY00010 Fiziksel Tanımlama: 37 220x124 Genel Not: 15 Neshih Elektronik Erişim: Tam metin açık erişim http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FY/nekfy00010.pdf</p> <p>Başlık: Dîvân-i Selim Dil: Türkçe Yazar: Yavuz Sultân Selim Yerel Yer Numarası: NEKFY01016 Fiziksel Tanımlama: 42 118x194 (60x126) Genel Not: 13 Talik Ek Yazar: Abdülvâhid el-Meşhedî Elektronik Erişim: Tam metin açık erişim http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FY/nekfy01016.pdf</p>	FY 10	Yavuz Sultân Selim	Dîvân-ı Sultân Selim
	FY 929	Yavuz Sultân Selim	Dîvân-i Selim
	FY 1016	Yavuz Sultân Selim	Dîvân-i Selim
	FY 1330	Yavuz Sultân Selim	Dîvân-i Selim
	FY 1331	Yavuz Sultân Selim	Dîvân-i Sultan Selim
	FY 1607	Yavuz Sultân Selim	Dîvân-i Selim

Kütüphanede I. Selim’in Farsça divanının altı nüshası görülmektedir. Bu nüshalar demirbaş sırasına göre verildiğinden listede ardı ardına gelmemiştir. Yazarın makalesinde eser adı sütununda nüshalardaki divanın adı birbirinden farklı imlalarla fakat Kütüphanedeki listeye ve sitedekiyle aynı şekillerde verilmektedir.

Bu nüshalardan birinde izafet esresi “Dîvân-ı” şeklinde “î” harfiyle, diğerlerinde “Dîvân-i” şeklinde “i” harfiyle verilmiştir. İki nüshada eser adına “Sultan” kelimesi eklenmiş, diğerlerinde eklenmemiştir. Eklenenlerden birinde bu kelimelerin ikinci hecesi şapkalı olarak “Sultân Selim”, diğerinde ise şapkasız olarak “Sultan Selim” şeklinde verilmiştir. Bütün bu farklılıklar yazarın listesinde, Kütüphanedeki listede ve Kütüphanenin sitesinde harfiyen aynıdır.

2. Lâhîcî, *Mefâtihu’l-i’câz*

²⁸ Çetin Kaska, “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’nde Bulunan Farsça Yazmalar”, *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sy 11 (31 Ekim 2020): 72-99.

²⁹ Kaska, 82.

FY 324	Şemseddin Muhammed b. Yahya b. Ali-i Lahîcî el-Ceylânî	Mefâtihu'l-İcâz fi Şerh-i Gülşen-i Râz
FY 506	Şemseddin Muhammed b. Yahya	Mefâtihu'l-İcâz fi Şerh-i Gülşen-i Râz
FY 1510	Şemseddin Muhammed b. Yahya	Mefâtihu'l-İcâz fi Şerh-i Gülşen-i Râz

Kütüphanede üç nüshası görülen bu eserin ikisinde müellif adı aynı şekilde, birinde farklı şekilde verilmektedir. İkisinde eser adının ilk kelimesinin üçüncü hecesi şapkasız olarak “Mefâtiḥ” şeklinde, birinde şapkalı olarak “Mefâtiḥ” şeklinde verilmiştir. Bu kelimenin son harfinin harekesi, ikisinde “u” harfiyle, birinde “ü” harfiyle gösterilmiştir. Kelimenin başı ikisinde küçük, birinde büyük harfle başlatılmıştır. Yine bu kelimedede geçen aynı harfi üç farklı şekilde “İcâz”, “İcâz” ve “İcâz” şekillerinde gösterilmiştir. Bütün bu farklılıklar Kütüphanedeki listede ve Kütüphanenin sitesinde aynıdır. Yazarın kendisinin hazırladığı listede bunları aynı farklılıklarla kaydetmesi ihtimal dâhilinde değildir.

3. Şâhidî, *Gülşen-i Tevhîd*

Bu eserin kütüphanede bulunan yedi nüshasında müellif adlarında görülen farklılıklar ve yanlışlıklar kütüphanedekilerle aynıdır. Birinde müellifin adına “İbrâhîmzâde” nisbesi eklenmiş, başka birinde “Muğlavi” nisbesi eklenmiş fakat nispet eki şapkasız yazılmış, birinde de Şâhidî mahlasının ikinci hecesindeki sesli eksik olarak “Şâhidî” şeklinde yazılmıştır. Bütün bunlar yazarın verdiği liste ile kütüphanedeki excel listesinde ve kütüphanenin sitesinde tamamen aynıdır.

<p>Başlık: Gülşen-i Tevhîd Dil: Türkçe Yazar: Şâhidî İbrahim-i Muğlavi Yerel Yer Numarası: NEKFY00646 Yayın Bilgileri: 1267 Fiziksel Tanımlama: 173 157x271 (85x158) Genel Not: Talik Ek Yazar: Mirza Ali Elektronik Erişim: Tam metin açık erişim http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FY/nekfy00646.pdf</p> <p>Başlık: Gülşen-i Tevhîd Dil: Türkçe Yazar: Şâhidî İbrahim Dede Yerel Yer Numarası: NEKFY01018 Yayın Bilgileri: 1073 Fiziksel Tanımlama: 105 132x193 (83x148) Genel Not: 21 Talik Ek Yazar: Mustafa b. Hasan b. Muhammed el-Beyzevî Elektronik Erişim: Tam metin açık erişim http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FY/nekfy01018.pdf</p>	FY 447	Şâhidî İbrâhîmzâde	Gülşen-i Tevhîd
	FY 646	Şâhidî İbrahim-i Muğlavi	Gülşen-i Tevhîd
	FY 772	Şâhidî İbrahim Dede	Gülşen-i Tevhîd
	FY 827	Şâhidî İbrahim Dede	Gülşen-i Tevhîd
	FY 1018	Şâhidî İbrahim Dede	Gülşen-i Tevhîd
	FY 1187	Şâhidî İbrahim Dede	Gülşen-i Tevhîd
	FY 1564	Şâhidî İbrahim Dede	Gülşen-i Tevhîd

4. Örf-yi Şîrâzî, Kasideleri

Örf-yi Şîrâzî'nin kasidelerinin kütüphanede bulunan üç nüshası eser adı sütununa üç farklı şekilde kaydedilmiştir. Bu farklılıklar yazarın verdiği listede, kütüphanedeki bilgisayarda bulunan listede ve kütüphanenin sitesinde tamamen aynıdır.

	FY 319	Örf-i Şîrâzî	Dîvân-ı Örf (Kasâ'id)
	FY 1053	Örf-i Şîrâzî	Dîvân-i Kasâ'id
	FY 1254	Örf-i Şîrâzî	Kasâ'id

5. Hâce Neş'et, *Tûfân-ı Ma'rifet*

Bu eserin kütüphanede bulunan iki nüshasında da müellif adı "Neşât", şeklinde yazılmıştır. Bu durum yazarın makalesinde verdiği listede, kütüphanedeki excel dosyasında ve kütüphane sitesinde aynı şekilde "Neşât" olarak yazılmıştır.

FY 981	Neşât	Tûfân-ı Marifet
FY 844	Neşât	Tûfân-i Marifet

6. *Târîh-i Nâdirî*

Bu eserin kütüphanede bulunan dört nüshasından ikisinin müellif adı ve eser adı birbiriyle aynı, diğer iki nüshasının müellif ve eser adları farklı şekillerde verilmiştir. Bu şekiller de makaledeki liste ile kütüphanedeki excel dosyasında ve kütüphane sitesinde tamamen aynıdır.

FY 637	Muhammed Mehdî Hân-i Esterâbâdî	Târîh-i Nâdirî
FY 640	Muhammed Mehdî Hân-i Esterâbâdî	Târîh-i Nâdirî
FY 80	Muhammed Mehdî b. Muhammed Nasır (Mîrzâ Mehdi Hân Münşî)	Târîh-i Nâdir Şâh (Dürre-i Nâdire)
FY 626	Muhammed Mehdî	Dürre-i Nâdirî

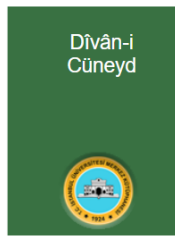
7. Gazzâlî, *Kîmyâ-yı Sa'âdet*

Bu esere dair kayıt aşağıdadır. Görüldüğü üzere müellif adının başına anlamsız bir nokta eklenmiştir. Bu nokta kütüphanede bulunan excel tablosunda ve kütüphane sitesinde de aynen görülmektedir. Yazar bu listeyi, kütüphane sitesinden bakarak bile olsa kendisi hazırlasaydı bu anlamsız noktayı eklemeydi. Yazarın ve kütüphanedeki kataloğu hazırlayanın tesadüfen aynı hatayı yapıp bu gereksiz noktayı aynı yere koyduklarına inanmak mümkün değildir. Bu, yazarın bu listeyi, kopyalayıp makalesine yapııştırıp yayınladığını açıkça göstermektedir.

Başlık: Kimyâ-i Saâdet Dil: Türkçe Yazar: .Muhammed Gazâlî Yerel Yer Numarası: NEKFY00671 Yayın Bilgileri: 887 Fiziksel Tanımlama: 505 255x160 Genel Not: 19 Nesih Ek Yazar: Mahmûd el-Hüseyî Elektronik Erişim: Tam metin açık erişim http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FY/nekfy00671	FY 671	Muhammed Gazâlî	Kimyâ-i Saâdet
--	--------	-----------------	----------------

8. FY 1129 demirbaş numaralı nüsha

Bu eserin müellifi Kütüphane sitesinde ve yazarın verdiği listede Cüneyd-i Bağdâdî olarak geçmektedir.

👍 Mi piace

Başlık: Dîvân-i Cüneyd
Dil: Türkçe
Yazar: Cüneyd-i Bağdâdî
Yerel Yer Numarası: NEKFY01129
Yayın Bilgileri: 1271
Fiziksel Tanımlama: 25 170x115
Genel Not: 15 Talik
Ek Yazar: Osmân Hamdî
Elektronik Erişim: Tam metin açık erişim
<http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/FY/nekfy01129.pdf>

Bu nüsha yazarın yüksek lisans tezinde tenkitli metnini hazırladığı Cüneyd-i Şîrâzî'nin divanıdır. Üstelik bu nüsha yazarın tezinde verdiği divan metniyle aynı beyitlerle başlamakta ve aynı düzenle devam etmektedir. Yazar bizzat yazma nüshaları inceleyerek bu listeyi hazırlamış olsaydı kendi hazırladığı Cüneyd-i Şîrâzî divanının nüshasını Cüneyd-i Bağdâdî'ye nispet etmezdi.

9. Nüshaların boyutları

Yazar makalesinde “liste hazırlanırken Nadir Eserler Kütüphanesindeki bütün Farsça eserlerin dijitallerine tek tek bakıldı”ğım, yani nüshaların aslını fiziken görmediğini ifade etmektedir. Ayrıca bazı nüshaların dijitallerini de göremediğini kaydetmektedir.³⁰ Makalede verdiği listede “Boyut” sütununda nüshaların çoğunda iki ebat verilmiş (yazar bahsetmese de bunlar kâğıt ve yazı ebatları olmalı), bazılarında yalnızca bir ebat verilmiş, ebadı verilmeyen yazma kalmamıştır. Fiziken görmediği nüshaların boyutlarını ölçmek doğal olarak mümkün değildir. Zaten yazarın kendisi, bazı nüshaların görselini dahi görmediğini belirtmektedir. Bu durumda bu ebat bilgileri nasıl elde edilmiştir? Bu bilgileri excel tablosundan aldığı gayet açıktır. Zira bütün ölçüler eksikleriyle birlikte excel tablosundakilerle birebir aynı, internet sitesindekilerle de yer yer farklıdır. Kütüphanedeki

³⁰ Kaska, 82.

bilgisayarlarda okuyucuya sunulan excel listesi ile Kütüphane sitesindeki katalogta diğer bilgiler aynı olmasına rağmen bazı nüshaların ebat bilgileri farklı verilmektedir. Bu durumda yazarın bu bilgileri kütüphane sitesinden değil, kütüphanedeki excel tablosundan aldığı kesin olarak anlaşılmaktadır.

10. İmla hataları

Aşağıda gösterilen imla hataları hem kütüphanedeki excel listesinde, hem internet sitesinde, hem de yazarın makalesinde aynen tekrarlanmaktadır.

- b) Yaygın uygulamaya uygun olarak “bin” kelimesi yerine “b.” kısaltması kullanılmış ve ardından gelen baba adıyla arasına boşluk bırakılmışken FY 289, FY 347, FY 408, FY 603, FY 615, FY 647, FY 1046, FY 1214, FY 1279 ve FY 1311 demirbaş numaralı yazmalarda müellif adında, FY 93, FY 367 ve FY 515 demirbaş numaralı yazmalarda ise müstensih adında geçen “b.” kısaltmasından sonra boşluk konmamıştır. Bu durum kütüphanedeki Excel listesinde ve kütüphane sitesinde de aynen böyledir.
- c) FY 1132 demirbaş numaralı nüshanın müstensihisi “Dervîş Alî b.” olarak yazılmıştır. Baba adının sehven eksik bırakıldığı açıkça anlaşılmaktadır. Bu durum da hem kütüphanedeki Excel tablosunda hem de kütüphane sitesinde aynıdır. Nüshada ise 28b sayfasında müstensih adı Dervîş Alî b. Dervîş Hüseyin olarak kaydedilmekte; 34b, 49a, 56a ve 61a sayfalarında da müstensihin aynı zat olduğu mükerreren teyit edilmektedir. Yazar nüshaya bakmış olsaydı bu bilgiyi düzeltirdi.

Makale yazarının yazma nüshalara “tek tek bakarak” bu listeyi hazırlamış olduğuna, tesadüfen kütüphanedeki Excel tablosuyla ve kütüphane sitesiyle aynı eksik ve yanlışları yaptığına inanmak mümkün değildir.

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesindeki Farsça yazmaların daha detaylı ve akademik usullere uygun olarak iki farklı katalogu Ahmed Ateş ve Hüsameddin Aksu tarafından daha önce yayınlanmıştı. Yazar bu makalesinde bu kataloglara ek olarak hiç bir yeni bilgi ve bulgu ortaya koymamış, bu kataloglarda doğrusu verilen bilgileri Kütüphaneden aldığı listedeki yanlışları düzeltmek için dahi kullanmamıştır. Yazar bu yayınında hem gereksiz yayın tekrarı yapmakta, hem de elde ettiği listeyi aynen yayınlamakla intihal yapmaktadır. Yazmaları görerek bu listeyi oluşturduğunu iddia ederek yanıltıcı bilgi vermektedir. Oysa yazar bu listeyi kendisi oluşturmadığı gibi aldığı liste üzerinde hiçbir harf ya da noktalama değişikliği yapmadan yayınlamıştır. Hatta yazar bu

listedeki kendi yüksek lisans tezini oluşturan eserin nüshasına dair bilgileri bile düzeltmemiştir.

Yazarın makalesinde verdiği bu listeyi kütüphanenin bilgisayarında Excel formatında benim gibi kütüphaneyi kullanan çok kimse görmüştür. Bazıları da bu listenin bir elektronik kopyasını edinmişlerdir. Hala kütüphaneye gidenler bu listeye kütüphanedeki bilgisayarlardan ulaşabilmektedir. Yazarın bu listeyi buradan almış ve makalesine aynen koymuş olduğu kesindir. Fakat hangi yolla aldığını, listeyi almanın Kütüphane idaresi ve prosedürü bakımından mahzuru olup olmadığını bilmiyorum. Esasen akademik olarak böyle bir listeyi kullanmayı ya da edinmeyi eleştirmiyorum. Burada dile getirdiğim husus bir araştırmacının yeni bir araştırma ve bulgu içermeyen yayınlar yapması, kendisine ait olmayan çalışmayı, kendine mal ederek yayınlaması, yani yayın etiği ihlallerinden en ağırını işlemesi, intihal yapmasıdır.

IV. Kısa Sürede Yayımlanan Çok Sayıda Başka Makaleler

Yazarın bilimsel araştırma yönteminin mesaisinin doğasına uygun olmayan şekilde kısa sürede çok sayıda yazmış görüldüğü başka yayınlar da vardır. Yazarın bir yılda (2019) tek başına 25 makale yayınlamış olduğu Dergi Park veri tabanından yapılan taramalarda görülmektedir.³¹ Bu sonuçlara göre yazar her ay ortalama iki adet, birbiriyle konu olarak ilgili olmayan ayrı birer yayın yapmış görünüyor. Benzer bir başka durum Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü'nde (TEES) yazarın adıyla yayımlanan makaleler için de geçerlidir. Burada 2021 yılında yazar tarafından 44 adet makale yayımlanmıştır.³² Birbirinden farklı konulardaki araştırmaların uzun yıllar boyunca olsa bile tek yazar tarafından yapılmış olması pek muhtemel değilken, bu kadar kısa sürede tek yazar imzasıyla yayımlanması dikkat çekicidir.

Bununu yanında yayımlanan bu makalelerle konu ve isim benzerliği olan daha önce yayımlanmış başka makalelerin varlığı dikkat çekmektedir. Aşağıda yazarın kısa sürede yazmış görüldüğü bazı makalelerle konusu ve hatta başlığı nerdeyse aynı görünen daha önce yayımlanmış makaleler görülmektedir.

Seîdî, Sârâ, “Behâriye der Edebiyât-i Fârsî”, Kaska, Çetin, “Fars Edebiyatında Bahâriyye”, *Kitâb-i Mâh-i Edebiyât*, 1391 [2012], sayı *Medeniyet ve Toplum Dergisi*, 2019, Cilt 3, Sayı 2,

³¹ “DergiPark”, erişim 19 Haziran 2023, <https://dergipark.org.tr/tr/search?aggs%5Bpubyear%5D%5B15%5D=2019§ion=articles&q=author%3A+%C3%87etin+Kaska%3B+year%3A+2019>.

³² “Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü”, erişim 19 Haziran 2023, <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-ara>.

174, 24-28.	2019, 271–278.
Ahmedî Pûrenârî, Zehrâ, “Berresî-i Tahallus der Şîr-i Fârsî”, <i>Neşriyye-i Nesr-i Pejûhi-yi Edeb-i Fârsî</i> , sayı 33, 1393 [2014], 23-51.	Kaska, Çetin, “Fars Edebiyatında Şairlerin Mahlasları”, <i>İran Çalışmaları Dergisi</i> , 2019, Cilt 3, Sayı 2, 2019, 139–172.
Muhammedî, Hâşim, “Kohenterîn Mersiye Serâf Der Şîr-i Pârsî”, <i>Keyhân Ferhengî</i> , sayı 366, 1387 [2008], 61-63.	Kaska, Çetin, “Fars Edebiyatındaki İlk Mersiyeler”, <i>RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi</i> , 2019, , Sayı 15, 2019, 253 – 262
Dıġıroġlu, Filiz. “XIX. Yüzyıl Osmanlı Başkentinde Entelektüel Bir Acem: Mirza Habib İsfahanî ve Terekesi”, <i>Osmanlı Araştırmaları</i> , sayı 49, 2017, 293-341	Kaska, Çetin, “Mîrzâ Habîb-i İsfahânî ve İstanbul’da Yayınladığı Eserleri”, <i>Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 2019, Cilt 4, Sayı 2, 2019, 538 – 551
İmdâd, Hasan, “Seferhâ-yi Sa’dî”. <i>Sa’dî Şinâsî</i> , sayı 2, 1378 [1999], 111-120.	Kaska, Çetin, “Sa’dî-i Şîrâzî’nin Seyahat Ettiği Yerler”, <i>Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 2019, , Sayı 6, 2019, 149 – 164
Muhakkık, Mehdî, “Sa’dî ve Mersiye Serâyî”, <i>Sa’dî Şinâsî</i> , sayı 15, 1391 [2012], 16-23.	Kaska, Çetin, “Sa’dî-i Şîrâzî’nin Mersiyeleri”, <i>Bitlis İslamiyat Dergisi</i> , 2019, Cilt 1, Sayı 1, 2019, 45 – 54
Besârî, Tal’at, “Zenân der Şâhnâme”, <i>Kâve</i> , sayı 59, 1355 [1976], 12.	Kaska, Çetin, “Şâhnâme’deki Kadınlar”, <i>Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi</i> , 2019, Cilt 1, Sayı 1, 2019, 1 – 16
Restgâr Fesâî, Mensûr, “Edebîyât-ı Hamse Serâyî der Edeb-i Fârsî”, <i>Âyîne-i Mîrâs</i> , sayı 36-37, 1386 [2007], s. 243-257.	Kaska, Çetin, “Fars Edebiyatındaki Hamseler”, <i>Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi</i> , 2020, Cilt 21, Sayı 39, 2020, 877 – 914
Kedîver, Cemîle, “Zen ez Nigâh-ı Sa’dî”, <i>Pejûhişnâme-yi Edeb-i Gınâyî</i> , sayı 9, 1386, 73-96.	Kaska, Çetin, “Sa’dî-i Şîrâzî’ye Göre Kadın”, <i>Kastamonu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi</i> , 2020, Cilt 3, Sayı 1-2, 2019, 25 – 40

Yukarıda sağ sütunda yazarın adıyla aynı yılda yayımlanan birbirinden farklı konulardaki makaleler görülmektedir. Sol taraftaki sütunda ise bu makalelerle aynı konuda nerdeyse başlığı da aynı olan daha önce yayınlanmış makaleler görülmektedir. Konularının ve başlıklarının bu kadar benzer olması oldukça dikkat çekicidir. Fakat bu makalelerin her birinin içeriğini inceleyip sonuçlarını bu yazıda göstermek mümkün olmadı. Yazarın yayınladığı makalelerin bu makalelerden alınma olup olmadığı bu inceleme sonunda

anlaşılacaktır. Fakat bu haliyle en azından yayın tekrarı olduğu, daha önceki yayınlara rağmen aynı konuda yeni yayınlar yaptığı görülmekte, bu yeni yayınlarda önceki yayınların eksiklerini tamamladığına dair bir izaha ve ize rastlanmamaktadır.

V. Metin Neşirleri

Yazar, bazı Farsça metinleri ve Türkçe çevirilerini yayınlamıştır.³³ Bu neşirlerin de ilmî usullere uygun olmadığını görülmektedir. Çoğunlukla ikincil kaynaklardan derlenen birkaç sayfadan ibaret giriş yazısıyla metnin Arap harfleriyle dizilmesinden oluşan; inceleme, açıklama, nüsha değerlendirmesi içermeyen bu neşirlere tenkitli metin neşri demek doğru olmaz. Eser ve müellifi hakkında etraflıca araştırma yapıp birinci elden bilgiler verilmeden, metnin daha önce neşredilip neşredilmediğine, başka nüshalarının olup olmadığına bakılmadan yapılan ele geçen ilk nüshanın dizgisinin, metin neşri sayılmayacağı gayet açıktır. Bu bakımdan, yazarın neşirleri, tenkitli metin neşri sayılamayacak niteliktedir.

Mesela yazar daha önce defalarca basılan Câmî'nin (ö. 898/1492) Farsça manzum kırk hadis çevirisini, Türkiye kütüphanelerinde bulunan onlarca nüshasını bile dikkate almadan, bir nüshayı Arap harfleriyle dizerek yayınlamıştır.³⁴ Başına da ansiklopedik kaynaklardan derlenen bir giriş eklemiştir. Yazar, dizgisini yaptığı bu nüshanın 886 tarihinde istinsah edildiğini yazmakta, ancak bu tarihin ne anlama geldiğini anlamamış görünmektedir. Zira 886 tarihi müellifin ölümünden 12 yıl öncesi olmakla, nüsha müellif hayattayken, hatta bu eserin telif edildiği yıl istinsah edilmiş olması gerekir. Oysa nüshanın sonunda yer alan “Temmet tercemetü hâzîhi'l-Erba'în ...”³⁵ ifadesinden açıkça anlaşıldığı üzere 866 tarihi istinsah tarihi değil, eserin Câmî tarafından telif/tercüme edildiği tarihtir.

Aslında yazar hem yüksek lisans hem de doktora tezi olarak metin tenkidi çalışmıştır. Buna rağmen böyle neşirler hazırlamış olmamalıydı. Fakat yazarın, tezlerinde de böyle durumlar vardır. Yüksek lisans tezi olarak hazırladığı³⁶ divanın daha önce üç yayını³⁷ ve

³³ Çetin Kaska, *Anadolu Sahasında Farsça Yazılan Altı Divan ve Dört Risale : Şâdî, Adnî, Nevâlî, Yârî, Müstakîm, Nûrî, İdrîs* (Ankara: Sonçağ Akademi, 2022); Çetin Kaska, *Osmanlı Sahasında Yazılan On Farsça Eser Ârîfî, Basîrî, Bîrcendî, Hamidî, Niyazî, İdrîs, Sayilî, Riyazî, Yağlıkçızade* (İstanbul: İlahiyat Yayınları, 2023).

³⁴ Çetin Kaska, “Abdurrahman Câmî'nin Çihil Hadîs Adlı Eseri”, *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi* 8, sy 22 (2020): 241-58.

³⁵ Abdurrahman Câmî, *Erba'în* (İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Farsça Yazmalar, No. 494., t.y.), 8b.

³⁶ Kaska, “Cüneyd-i Şîrâzî Divanı (Metin-İnceleme)”.

³⁷ Ebu'l-Kâsım Cüneyd-i Şîrâzî, *Divân*, ed. Saîd Nefîsî (Tahran, 1320); Mû'înüddîn Cüneyd-i Şîrâzî, *Divân*, ed. Ahmed Keremî (Tahran: Neşr-i Mâ, 1379); Mû'înüddîn Ebu'l-Kâsım Cüneyd bin Mahmûd Şîrâzî, *Divân-i Cüneyd-i Şîrâzî*, ed. Umîd Surûrî (Tahran: Müze ve Merkez-i İsnâd-i Meclis-i Şûrâ-yi İslâmî, 1391).

doktora tezi olarak hazırladığı³⁸ divanın bir yayını³⁹ yazarın tezlerinden önce yayınlanmıştır. Aynı şekilde bu tezlerin de bilimsel yönden incelenmesi gerekir.

Son olarak dikkatimi çeken başka bir husus daha vardır. Yazar kısa meslek hayatında onlarca makale yayınlamıştır. Hakemli dergilerde yayımlanan makalelerinin hiçbiri için, Türkiye’de Fars dili ve edebiyatı alanında otuz yıldan fazla çalışan az sayıda akademisyenden biri olarak bana hakemlik değerlendirmesi teklifi gelmedi. Tanıdığım meslektaşlarımın da bu makalelere hakemlik yapmadıklarını öğrendim. Anlaşıldığı kadarıyla bu makaleler büyük çoğunlukla alanıyla ilgisi olmayan dergilerde ve yine alanıyla ilgili olmayan kişilerin hakemliğiyle yayınlanmıştır.

³⁸ Çetin Kaska, “Tashîh-i Dîvân-ı Hamîdî-yi İsfahânî” (Doktora Tezi, Tahran, Tahran Üniversitesi, 2016).

³⁹ Hamîdî, *Külliyât-ı Dîvân-ı Mevlânâ Hamîdî*, ed. İsmail Hikmet Ertaylan (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1949).

Sonuç

Yukarıda anlatıldığı üzere etin Kaska, tarafımdan yazılmış eserlerden kaynak göstermeden yaklaşık bir sayfa kadar metni alıp tezine koymuş, açık intihal yapmıştır. Bu eserimden aldığı kısma ilgisiz başka bir eseri kaynak göstermiş, eserime kaynakçasında da yer vermemiŐtir. İki başka makalemi de hemen hemen tamamıyla alıp bazı kısaltmalarla kitabına koymuş, kaynak da göstermemiŐtir. Yazar bu yayınlarıyla Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nu, YK Bilimsel Araştırma ve Etik Yönetmeliği’ni ve niversitelerarası Kurul Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi’ni, akademisyenlik meslek etiği kurallarını ihlal etmiştir. Yine yukarıda anlatıldığı gibi, bu kabilden başka yayınları olduğu da görülmektedir. Ayrıca yazarın kısa sürede çok sayıda yayın yapması, çoğunlukla yazarın yayınlarının aynı konuda daha önceki yayınların tekrarı, ansiklopedik kaynaklardan derlenen bilgilerle özensizce hazırlanmıŐ olduğu, yeni bulgu ve bilgiler içermediği dikkat çekmektedir. Bu makalede bu hususlardan bazıları Őahitleriyle gösterilmiştir. Bunun dışında bazı dikkat çeken yayınlara da iŐaret edilmiştir. Diğer yayınları için de bu yazının boyutlarını aŐan daha detaylı incelemeye ihtiyaç vardır.

Bu telif hakları ve yayın etiği ihlallerini incelemek ve takip etmek hem resmi mercilerin, hem de ilgili alanın çalıŐanlarının sorumluluğundadır. Özellikle kamu kaynaklarının kullanıldığı durumlarda daha duyarlı olmak gerekir. Bu makaleyi yayınlayarak hem kendi hakkımı korumak, hem de bu konuda duyarlı davranılması gereğine dikkat çekmek istedim.

Kaynakça

Atalay, Mehmet. *Selçuklular Devri İran Edebiyatı Tarihi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2000.

———. “Unsurî”. İçinde *DİA*, 42:162-63. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 2012.

———. “Zahîr-i Faryâbî”. İçinde *DİA*, 44:87-88. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 2013.

Câmî, Abdurrahman. *Erba‘în*. İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, Farsça Yazmalar, No. 494., t.y.

“DergiPark”. Erişim 19 Haziran 2023.
<https://dergipark.org.tr/tr/search?aggs%5Bpubyear%5D%5B15%5D=2019§ion=articles&q=author%3A+%C3%87etin+Kaska%3B+year%3A+2019>.

Ebu'l-Kâsım Cüneyd-i Şîrâzî. *Dîvân*. Editör Saîd Nefîsî. Tahran, 1320.

Efşârî, Mîhrân. “Zerrin-kûb”. *Dânişnâme-i Cihân-i İslâm*. Erişim 19 Haziran 2023.
<https://rch.ac.ir/>.

Hakikat, Abdülfî. *Ferheng-i Şâirân-i Zebân-i Pârsî*. Tahran: Şirket-i Müellefat ve Mütercem, 1368.

Halhâfî, Seyyid Abdulhamîd. *Tezkire-i Şu‘arâ-yi Mu‘âsir-i İran*. C. 2. Tahran: Kitâbhâne-i Tahûrî, 1337.

Hamîdî. *Külliyât-ı Dîvân-ı Mevlânâ Hamîdî*. Editör İsmail Hikmet Ertaylan. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1949.

Kanar, Mehmet. “Emîrî Fîrûzkûhî”. İçinde *DİA*, 11:155. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 1995.

Karaismailoğlu, Adnan. “Abdülvâsi-i Cebelî”. İçinde *DİA*, 1:283. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 1988.

Kaska, Çetin. “Abdurrahman Câmî’nin Çihil Hadîs Adlı Eseri”. *AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi* 8, sy 22 (2020): 241-58.

———. *Anadolu Sahasında Farsça Yazılan Altı Divan ve Dört Risale : Şâdî, Adnî, Nevâlî, Yârî, Müstakîm, Nûrî, İdrîs*. Ankara: Sonçağ Akademi, 2022.

———. “Cüneyd-i Şîrâzî Divanı (Metin-İnceleme)”. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012.

———. *İran Şairleri Sözlüğü*. İstanbul: Hiperlink Yayınları, 2020.

———. “İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi’nde Bulunan Farsça Yazmalar”. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sy 11 (31 Ekim 2020): 72-99.

———. *Osmanlı Sahasında Yazılan On Farsça Eser Ârifî, Basîrî, Bîrcendî, Hamidî, Niyazî, İdrîs, Sayılî, Riyazî, Yağlıkçızade*. İstanbul: İlahiyat Yayınları, 2023.

———. “Tashîh-i Dîvân-ı Hamîdî-yi İsfahânî”. Doktora Tezi, Tahran Üniversitesi, 2016.

Kurtuluş, Rıza. “Hasan Dihlevî”. İçinde *DİA*, 16:316. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 1997.

Kut, Günay. “Ali Şîr Nevâî”. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 2:449-53. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.

Morrison, George, Julian Baldick, Muhammed Şefîî Kedkenî, ve Felix Tauer. *Târîh-i Edebiyât-i İrân: Ez Âğâz tâ İmrûz*. Çeviren Ya’kûb Âjend. Tahran: İntişârât-i Gustere, 1380.

Mu’înuddîn Cüneyd-i Şîrâzî. *Dîvân*. Editör Ahmed Keremî. Tahran: Neşr-i Mâ, 1379.

Mu’înuddîn Ebu’l-Kâsım Cüneyd bin Mahmûd Şîrâzî. *Dîvân-i Cüneyd-i Şîrâzî*. Editör Umîd Surûrî. Tahran: Müze ve Merkez-i İsnâd-i Meclis-i Şûrâ-yi İslâmî, 1391.

Örs, Derya. “Zerrînkûb, Abdülhüseyn”. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 44:296-97. İstanbul: TDV Yayınları, 2013.

Öztürk, Mürsel. “Hâtîfî”. İçinde *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 16:468. İstanbul: TDV Yayınları, 1997.

“Türk Edebiyatı Eserler Sözlüğü”. Erişim 19 Haziran 2023. <http://tees.yesevi.edu.tr/madde-ara>.